

Talepunkter vedrørende lovforslag om forbud mod homoseksualitet i Uganda:

- Udenrigsudvalget har anmodet om et samråd for at drøfte “Hvad kan ministeren oplyse om Ugandas planer om at vedtage og indføre en lov, som vil forbyde homoseksualitet? Og hvad agter ministeren at foretage sig, hvis denne lov vedtages?”
- Tak for spørgsmålet og for muligheden for at informere om sagen, og om hvad jeg agter at foretage mig, hvis anti-homoseksualitetsloven vedtages af Ugandas parlament.

[Om lovforslaget og den parlamentariske behandling af det]

- Lad mig straks gøre det klart, at regeringen er i mod enhver lov, der i sin tekst er i strid med de universelle menneskerettigheder, herunder diskrimination af seksuelle minoriteter.
- Den omtalte anti-homoseksualitetslov, der for indeværende er til behandling i Ugandas parlament, er en lov, der skærper straffen for homoseksualitet. Homoseksualitet er allerede forbudt ved lov i Uganda, og har været det siden kolonitiden under britisk styre. Sådan er situationen også i en lang række andre afrikanske lande.
- Jeg vil gerne slå fast, at lovforslaget er fremsat af et menigt medlem af parlamentet, og ikke af Ugandas regering. Men Uganda er et meget religiøst samfund, og der er givet stor folkelig opbakning til forslagsstilleren. Lovforslaget er formentligt også blevet skubbet frem under indflydelse af fundamentalistiske kristne grupper fra USA. Bl.a. var der i 2009

repræsentanter på besøg som agiterede for en stramning af Ugandas lov mod homoseksualitet, da det anses som en trussel mod kristne (religiøse) værdier og den traditionelle afrikanske familie. I et så stærkt religiøst samfund som Ugandas er et sådant standpunkt noget, der vinder genklang.

- Vi ved ikke, hvorledes et endeligt lovforslag vil blive udformet. Det forslag, der er fremlagt til behandling i underudvalget i parlamentet, er det oprindelige lovforslag fra 2009. Underudvalgets behandling forventes at føre til en revision af det oprindelige lovforslag.
- Behandlingen af lovforslaget har allerede varet længere end de 45 dage, underudvalget normalt har til at behandle lovforslag. Der skulle angiveligt være et mindretal i udvalget, der er i mod lovforslaget. Men det ville gå i mod de demokratiske spilleregler, hvis lovforslaget ikke får en parlamentarisk behandling.
- Jeg kan i sagens natur ikke sige noget om, hvordan et revideret lovforslag vil se ud, heller ikke hvorvidt de mest ekstreme bestemmelser fra det oprindelige lovforslag fra 2009 vil blive taget ud. Men der er ingen tvivl om, at lovforslaget selv i den situation stadig vil være stærkt diskriminerende og i strid med universelle menneskerettigheder, herunder FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, men også i strid med det Afrikanske Charter for menneskerettigheder samt Ugandas egen forfatning.
- Blandt iagttagere skønnes det, at hvis loven kommer til afstemning i Ugandas parlament, vil den formentlig blive vedtaget med over 90 % af stemmerne. Der er som sagt en stor folkelig modstand i Uganda mod homoseksualitet, og for mange parlamentarikere ville det derfor formodentlig være meget vanskeligt at stemme i mod loven.

- Det er dog mit håb, at præsident Museveni vil undlade at underskrive loven. Han har ved tidligere lejligheder over for udviklingspartnere, herunder Danmark, udtrykt sig kritisk overfor lovforslaget. Det er dog vigtigt at understrege, at præsidenten ikke har vetoret over lovforslag. Parlamentet kan i sidste ende tvinge et lovforslag i gennem.
- Endelig har Ugandas forfatningsdomstol mulighed for at erklære loven eller dele af denne ugyldig. Det er forventningen, at såfremt lovforslaget vedtages, vil en række civilsamfundsorganisationer indbringe loven for forfatningsdomstolen. Menneskerettighedskommissionen har allerede i 2010 påpeget, at en række paragraffer i lovforslaget er unødvendige, og at de fleste er i strid med internationale menneskerettigheder, såvel som Ugandas egen grundlov.

[Dialogen med Ugandas regering om lovforslaget]

- Både i min tid som minister, såvel som i mine forgængers, har vi fra dansk side talt i mod lovforslaget – alene og sammen med ligesindede lande. Vi har taget dialogen med en lang række beslutningstagere, meningsdannere og andre aktører, fra præsidenten, ministre, parlamentarikere, højtstående embedsmænd, religiøse ledere til samfundsdebattører, journalister, civilsamfundsorganisationer osv. Vi var også meget hurtigt ude, da lovforslaget blev genfremsat i februar 2012, hvor den danske ambassadør i Uganda samme dag havde et møde med en fremtrædende minister, hvor sagen blev drøftet.

- Uganda blev af en række lande, herunder også af Danmark, stærkt kritiseret for lovforslaget under FN's Menneskerettighedsråds periodiske gennemgang af landets menneskerettighedssituation, der fandt sted i oktober 2011.
- Det er værd at bemærke, at Uganda i den endelige rapport om menneskerettighedssituationen i landet, som netop er blevet vedtaget i FN's Menneskerettighedsråd, har tilkendegivet støtte til enkelte anbefalinger om ikke-diskrimination af seksuelle minoriteter.
- Spørgsmålet står også centralt i EU's politiske dialog med Uganda – den såkaldte artikel 8 dialog. I indeværende uge har EU-kredsen i Kampala møde med Præsident Museveni indenfor rammerne af artikel 8 dialogen, og der vil spørgsmålet blive rejst igen. Endelig vil jeg selv rejse spørgsmålet om lovforslaget over for Ugandas vicepræsident, når han besøger Danmark den 10. april.
- Det er vigtigt, at vi som en engageret partner i Uganda fortsætter vores kritiske dialog med regeringen. Men vi vil – ligesom andre ligesindede lande – gøre det bag lukkede døre og ikke ved ”megafon diplomati”. Fremme af seksuelle minoriteters rettigheder skal ikke ses som et vestligt pres, men som en del af respekten for de universelle menneskerettigheder. Det er også den linje, vi opfordres til at følge fra LGBT [Lesbian, Gay, Bisexual & Transsexual] organisationerne i Uganda. De frygter – og ikke uden grund – at åbenlys vestlig indblanding vil kunne gøre deres eksistens endnu sværere.
- Homoseksualitet er generelt et svært håndterbart emne i Afrika, og det er forbudt i mange afrikanske lande – og lande i andre regioner. Modviljen mod homoseksualitet i Uganda bunder først og fremmest i uvidenhed, og fortalere

for loven har været i stand til at sammenkæde homoseksualitet med seksuelle overgreb på børn.

- Derfor er det en lang og sej proces at fremme forståelsen af såvel menneskerettigheder generelt, som homoseksuelles rettigheder mere specifikt. Det mener jeg, at vi kun kan gøre ved vores fortsatte tilstedeværelse og ved at bidrage til at skabe fundamentet for at mindske fattigdom og for styrkelsen af demokrati og menneskerettigheder. Der er efter min opfattelse sådanne faktorer, der i sidste ende fører til mere tolerante samfund.
- Og processen er i gang. Fra at have været et tabuemne for blot et par år siden, er homoseksualitet nu et emne, der mere åbent drøftes. Der er i denne tid en ivrig debat i Uganda med aktive indspil fra civilsamfundet om loven og homoseksuelles rettigheder. Det er trods alt en positiv bi-effekt.

[Mulige konsekvenser for dansk bistand]

- Jeg er bekendt med, at der har været forskellige forslag fremme om, hvad den danske regering bør gøre, hvis lovforslaget bliver vedtaget. De går lige fra at afbryde bistandssamarbejdet til at omlægge bistanden over mod fremme af menneskerettigheder og demokrati.
- Jeg vil gerne slå fast, at Danmark allerede gør meget for fremme af demokrati og menneskerettigheder i Uganda, herunder at fremme et tolerant samfund med lige rettigheder for alle. Cirka 1/3 af vores bistand anvendes allerede på dette i samarbejde med ligesindede partnere. Vi er bl.a. formand for det, der hedder Democratic Governance Facility. Fokus er her på styrkelse af demokrati, politiske partier og parlament, styrkelse af retssektoeren og menneskerettigheder samt anti-korrupsions indsatser. Denne støtte sker i

samarbejde med EU, Holland, Irland, Norge, Sverige, UK og Østrig. Fra dansk side har vi således de seneste år væsentligt styrket vores støtte til netop disse områder.

- Et andet vigtigt initiativ var, da den ugandiske Menneskerettighedskommission i 2009 var på besøg i Danmark for at lære mere om, hvordan et samfund som det danske håndterer homoseksualitet. Besøget var en stor succes. Og det har medvirket til at Menneskerettighedskommissionen efterfølgende er fremkommet med kritik af lovforslaget.
- Hvordan vi skal reagere i forhold til samarbejdet med den ugandiske regering vil først og fremmest afhænge af, hvordan præsidenten forholder sig til lovforslaget. Skulle det blive sat i kraft, er der selvfølgelig tale om en meget alvorlig situation. Men efter min opfattelse ville det at afbryde eller true med at afbryde bistandssamarbejdet ikke hjælpe de seksuelle minoritets grupper i Uganda. Tværtimod. Og det ville heller ikke styrke forståelsen for menneskerettigheder eller minoriteters rettigheder. Der er risiko for, at den fattigste del af befolkningen vil lægge skylden på de seksuelle minoritetsgrupper, hvis bistandsprojekter i deres område bliver stoppet, og dermed at vi er med til at forværre en allerede vanskelig situation.
- Dette er også de seksuelle minoritetsgruppers egen udlægning. De har selv anmodet donorerne om ikke at bruge bistand som pressionsmiddel, idet det ikke vil fremme deres situation. Jeg mener, det er vigtigt at holde sig for øje, at vi ikke medvirker til at forværre situationen.
- Men at vi ikke planlægger at afbryde bistanden betyder ikke, at en eventuel iværksættelse af loven ikke vil få konsekvenser for vores samarbejde. Vi må i

givet fald se på, hvordan vi kan omlægge bistanden, så vi i endnu højere grad kan styrke arbejdet for demokrati og for sikring af alle borgers rettigheder.

- Lad mig slutte med at understrege, at jeg er overbevist om, at vi i kraft af vores tilstedeværelse i Uganda kan være medvirkende til at sikre, at menneskerettighederne for seksuelle minoritetsgrupper i Uganda ikke forringes, at menneskerettighederne generelt styrkes over tid, og at demokratiske processer ikke på længere sigt tolereres anvendt af opportunistiske politikere til fremsættelse af lovforslag, som er i strid med menneskerettighederne.